

מה מסביר את היקף האימוץ של IFRS במדינות שונות? ניתוח משתנים מאקרו כלכליים ומשפטיים

שלומי שוב

אלי אמיר

פרופ' אלי אמיר, רוי"ח, הוא חבר סגל בכיר בפקולטה לניהול ע"ש קולר באוניברסיטת תל אביב. הוא מופקד על הקתדרה לכלכלה פיננסית ע"ש מקס וסטפי פרלמן. בוגר החוגים לחשבונאות וכלכלה באוניברסיטת תל אביב, בעל תואר דוקטור מאוניברסיטת קליפורניה, ברקלי, ובעל תואר דוקטור לשם כבוד מאוניברסיטת Oulu בפינלנד. שימש בעבר פרופסור וראש תחום חשבונאות ב-London Business School, פרופסור חבר באוניברסיטת קולומביה בניו יורק וראש הוועדה המקצועית של המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות.

רוי"ח שלומי שוב הוא ראש החוג לחשבונאות וסגן דיקן בבית ספר אריסון למנהל עסקים באוניברסיטת רייכמן, ועומד בראש מכון הפניקס לחקר שוק ההון באוניברסיטת רייכמן. מומחה IFRS ומחבר ספרות מקצועית בתחום החשבונאות הפיננסית בארץ ובעולם, ובעלים ומנכ"ל של IFRS קונסלטינג בע"מ, חברה העוסקת במתן שירותי ייעוץ חשבונאי לחברות ולרואי חשבון. מכהן כדירקטור חיצוני, חבר ועדת ביקורת, יו"ר ועדת מאזן וועדת תגמול באלוני חץ נכסים והשקעות בע"מ, וכן כדירקטור חיצוני וחבר בוועדה המקצועית של חברת מידרוג (חברה בת של מודיס).

תקציר

למאמר זה יש שתי מטרות. הראשונה היא לסקור את הספרות הרלוונטית בנוגע להשפעות הכלכליות של אימוץ התקינה הבין-לאומית (IFRS) במדינות שאימצו את התקינה. המטרה השנייה היא לבנות מדד להיקף האימוץ של כללי IFRS ב-141 מדינות בעולם. המדד מורכב מניקוד שנע בין 0 ל-10, הניתן לכל מדינה בהתאם להיקף האימוץ (מלא או עם חריגים) ובהתאם לאיכות האכיפה החשבונאית (חזקה או חלשה). לאחר מכן אנו בודקים אם קיים קשר בין היקף האימוץ של ה-IFRS למשתנים כלכליים ומשפטיים ברמת המדינה. סקירת הספרות מראה שמדינות רבות אימצו את ה-IFRS בשנים 2003–2008 כדי להשתייך לקבוצת המדינות המיישמות כללי חשבונאות אחידים. השתייכות לקבוצת מדינות בעלות כללי דיווח כספי אחיד יצרה הטבות (Network Benefits) כלכליות בשל דיווח כספי מובן והשוואתי, דבר שתמך בסחר בין המדינות בקבוצה. בנוסף, מחקרים רבים מצאו שאימוץ ה-IFRS הביא לשיפור באיכות המידע החשבונאי, גידול בנזילות המסחר בשוקי ההון, גידול בהשקעות זרות, ירידה בסיכון האג"ח, קיטון בתמחור חסר של הנפקות חדשות, וגידול במעקב אנליסטים אחר חברות במדינה. מחקרים גם הראו שהתועלות הכלכליות הופיעו בעיקר במדינות שבהן חל שיפור באכיפת חוקי ניירות ערך ודיווח כספי. אולם בצד התועלות יש גם עלויות. נמצא שאימוץ ה-IFRS גרם לגידול

תודות למר פארוק יעקוב על עזרתו באיסוף הנתונים. שלומי שוב מודה למכון הפניקס לחקר שוק ההון באוניברסיטת רייכמן, ואלי אמיר מודה למכון למחקר עסקים ע"ש הנרי קראון באוניברסיטת תל אביב על תמיכתם הנדיבה.

משמעותי בעלויות ביקורת בשנת האימוץ ואף לאחריה. בנוסף, מחקרנו מראה שהיקף האימוץ של ה-IFRS במדינה עולה עם התוצר הלאומי הגולמי לנפש, חוזק הדמוקרטיה, חוזק מערכת המשפט, חופש הביטוי, והיכולת לעשות עסקים. כמו כן, היקף האימוץ יורד ככל שרמת השחיתות במדינה גבוהה יותר. המשתנים העיקריים המסבירים את מדד היקף האימוץ הם חוזק מערכת המשפט (Rule of Law) והיכולת לעשות עסקים (Ease of Doing Business). מסקנתנו היא שאימוץ מלא של ה-IFRS הוא סיגנל חשוב לגבי מחויבות המדינה לוודא פרסום דוחות כספיים ברמה גבוהה. בשיתוף עם מערכת אכיפה יעילה ורגולציה תומכת עסקים, הדבר מייצר תועלת כלכלית משמעותית.

מבוא

של כללי החשבונאות הבין-לאומיים (IFRS) בישראל עבור חברות מדווחות אינו שלם ואינו כולל את הבנקים.

למאמר זה יש שתי מטרות. הראשונה היא לסקור את הספרות הרלוונטית בנוגע להשפעות הכלכליות של אימוץ התקינה הבין-לאומית במדינות המאמצות. ספרות זו, שהחלה לפני כשני עשורים, רוויה ביותר, ולא כאן המקום לסקור את כולה, אך סיכום הממצאים מצביע על תועלת כלכלית משמעותית באימוץ מערכת תקינה בין-לאומית בעלת מוניטין ואיכות. המטרה השנייה היא לבנות מדד להיקף האימוץ של כללי IFRS ב-141 מדינות בעולם. המדד מורכב מניקוד שנע בין 0 ל-10, הניתן לכל מדינה בהתאם להיקף האימוץ (מלא או עם חריגים), ובהתאם לאיכות האכיפה החשבונאית (חוזק או חלש). לאחר מכן, כדי לאמת את המדד, אנו בודקים אם קיים קשר בין היקף האימוץ של תקינת ה-IFRS למשתנים כלכליים ומשפטיים ברמת המדינה.

סקירת הספרות מראה שמדינות רבות אימצו את ה-IFRS בשנים 2003–2008 כדי להשתייך לקבוצת המדינות המיישמות כללי חשבונאות אחידים. השתייכות לקבוצת מדינות בעלת כללי דיווח כספי אחיד יצרה הטבות (Network Benefits) כלכליות בשל דיווח כספי מובן והשוואתי, דבר שתמך בסחר בין המדינות בקבוצה. בנוסף, מחקרים רבים מצאו שאימוץ ה-IFRS הביא להשפעות כלכליות חיוביות בשוקי ההון סביב מועד האימוץ. נמצא שיפור באיכות המידע החשבונאי, גידול בנזילות המסחר בשוקי ההון, גידול בהשקעות זרות, ירידה בסיכון האג"ח, קיטון בתמחור חסר של הנפקות חדשות, וגידול במעקב של אנליסטים אחרי חברות במדינה. מחקרים גם הראו שהתועלות הכלכליות הופיעו בעיקר במדינות שבהן חל שיפור באכיפת חוקי ניירות ערך ודיווח כספי, כך שלא ברור אם כללי החשבונאות עצמם הביאו לשיפורים כלכליים או השיפור ברמת האכיפה הרגולטורית. סביר להניח ששיפור הדיווח הכספי, לצד שיפור ברמת האכיפה בשוקי ההון, הביאו יחד להטבות הכלכליות. אולם לצד התועלות יש גם עלויות.

בשנת 2008 עברו החברות המדווחות בישראל ליישום כללי החשבונאות הבין-לאומיים (International Financial Reporting Standards, IFRS). בהתאם לתקן חשבונאות ישראלי מספר 29 (2006), אימוץ תקני דיווח כספי בין-לאומיים (IFRS), ולפי סעיף 3(א) לתקנות ניירות ערך (2010), חברות שכפופות לחוק ניירות ערך ומחויבות בדיווח על פי תקנותיו (למעט חברות דואליות), נדרשות להגיש את הדוחות הכספיים שלהן בהתאם לתקני הדיווח הכספי הבין-לאומיים.

יודגש כי בעוד חברות ציבוריות הנסחרות בבורסה לניירות ערך בתל אביב מחויבות להציג דוחות כספיים בהתאם לכללי ה-IFRS, חברות פרטיות בישראל רשאיות לבחור להשתמש, לצורך הצגת דוחות כספיים, בכללי IFRS או בכללים שנקבעו בישראל על ידי המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות (להלן כללי חשבונאות ישראלים).

תקנה 2(1) ו-2(2) לתקנות ניירות ערך (2010) מאפשרות לרגולטורים הרלוונטיים של הבנקים (הפיקוח על הבנקים) וחברות ביטוח (רשות שוק ההון), לקבוע את כללי החשבונאות שישמשו באותם גופים. בהתאם לכללי הפיקוח על הבנקים בישראל, הבנקים מאמצים כללי חשבונאות מעורבים שנשענים בעיקרם על כללי החשבונאות האמריקניים (United States Generally Accepted Accounting Principles, US GAAP). כלומר, בפועל הבנקים בישראל לא מיישמים באופן מוחלט את כללי החשבונאות האמריקניים אלא מיישמים תקינה בעלת השפעות מעורבות (הכוללת גם מעורבות של הפיקוח עצמו) ולא אחודה. לעומת זאת, חברות ביטוח אימצו את כללי החשבונאות הבין-לאומיים,¹ כלומר האימוץ המנדטורי

1 בשנת 2025, לאחר עיכוב של שנתיים, הורה הממונה על שוק ההון בישראל לחברות הביטוח לאמץ את תקן חשבונאות בין-לאומי מספר 17, חווי ביטוח (IFRS 17, Insurance Contracts).

מחקר מצא שאימוץ ה-IFRS גרם לגידול משמעותי בעלויות של ביקורת בשנה שבה אומצו כללי החשבונאות הבין-לאומיים, ואף לאחר מכן.

בנוסף, מחקרנו מראה שקיים מתאם בין היקף האימוץ של כללי ה-IFRS למשתנים ברמת המדינה. אנו מוצאים שהיקף האימוץ עולה עם התוצר הלאומי הגולמי לנפש, חווק הדמוקרטיה, חווק מערכת המשפט, חופש הביטוי, והיכולת לעשות עסקים. היקף האימוץ יורד עם רמת השחיתות במדינה. המשתנים העיקריים המסבירים את מדד היקף האימוץ הם חווק מערכת המשפט (Rule of Law) והיכולת לעשות עסקים (Ease of Doing Business). תוצאות אלה עקביות עם הממצאים בספרות המראים שהתועלת באימוץ כללי IFRS גבוהה במדינות שבהן קיימת מערכת משפט חזקה ורגולציה יעילה לעסקים. לדעתנו, היקף האימוץ של תקני החשבונאות הבין-לאומיים הוא סיגנל חשוב לגבי מחויבות המדינה לוודא פרסום דוחות כספיים ברמה גבוהה. בשיתוף עם מערכת אכיפה יעילה ורגולציה תומכת עסקים, הדבר מייצר תועלת כלכלית משמעותית.

סוגיית אימוץ התקינה החשבונאית הבין-לאומית אומנם איננה חדשה, אך עדיין נותרו מספר שאלות פתוחות לדיון. ראשית, מהי ההצדקה להחרגת ענפים מסוימים (כגון בנקים) מאימוץ התקינה הבין-לאומית? הרי הממצאים מצביעים על יתרונות בשימוש במערכת תקינה אחידה המספקת מידע השווואתי לזה שבמרבית מדינות העולם. שנית, מהי מערכת התקינה הראויה לחברות פרטיות? כיום חברות פרטיות יכולות לבחור בין תקינה בין-לאומית לתקינה ישראלית. רצוי לקיים דיון האם ראוי לחייב חברות פרטיות מסוימות לאמץ תקינה בין-לאומית ולהבין אילו עלויות כרוכות בכך. תרומת המאמר היא במתן רקע בין-לאומי רלוונטי לדיון בשאלות אלה. כמו כן, המאמר מציג עדויות לחשיבות השימוש במערכת תקינה אחידה בשילוב של אכיפה חשבונאית בשוקי ההון. כיום האכיפה החשבונאית של רשות ניירות ערך בישראל נחשבת דלילה, וסביר להניח ששיפור האכיפה החשבונאית יכול להביא תועלת לשוקי ההון בישראל, כפי שמעידים הממצאים במאמר.

סקירת ספרות

כללי ה-IFRS אומצו במדינות רבות באופן מנדטורי, אך לעיתים גם באופן וולונטרי על ידי חברות. אנו נתייחס כאן לאימוץ המנדטורי על ידי מדינות. אימוץ ה-IFRS הביא למבול של

פרסומים אקדמיים על אספקטים שונים של אימוץ ה-IFRS, כגון מועד האימוץ, ההשפעות של האימוץ על איכות הדיווח הכספי, ההשפעות על שוקי ההון, העלויות הכרוכות באימוץ ה-IFRS, וכן הקשר בין אימוץ ה-IFRS למשתנים כלכליים, חברתיים ומשפטיים ברמת המדינה.²

מועד האימוץ

מדינות האיחוד האירופי אימצו באופן מנדטורי את התקינה הבין-לאומית עבור חברות ציבוריות (בכפוף למנגנון Endorsement) החל משנת 2005. היו מדינות שאימצו את התקינה הבין-לאומית עוד קודם לכן, בשנות התשעים של המאה הקודמת, ומדינות רבות אחרות אימצו את התקינה הבין-לאומית מאוחר יותר. טבלה 1 מציגה את ההתפלגות השנתית של אימוץ ה-IFRS על ידי 164 מדינות משנת 1981 עד לשנת 2025. השנה הפורייה ביותר מבחינת אימוץ ה-IFRS היא כמובן 2005, השנה שבה אומצו הכללים באיחוד האירופי, אך גם שנת 2019 נחשבת לשנה פורייה מפני שבמהלכה אומצו כללי IFRS במדינות רבות באפריקה.

נשאלת השאלה מדוע קבוצת מדינות מסוימות מיהרו לאמץ את כללי ה-IFRS ביחד בתקופה שבין 2003 ל-2008. Ramanna (2014) and Sletten טוענים שאימוץ IFRS יצר הטבות כלכליות כתוצאה מהשתייכות לקבוצה (Network Benefits) של מדינות בעלות כללי חשבונאות זהים. לדוגמה, מדינות מחוץ לאיחוד האירופי, הסוחרות עם מדינות האיחוד, אימצו את ה-IFRS כדי לעודד סחר עם האיחוד. למעשה, הצטרפות לקבוצת ה-IFRS הקטינה את עלות השינוי בכללי החשבונאות באמצעות הטבות סחר עם מדינות ה-IFRS. החוקרים מוצאים שהיקף הסחר (התוספתי) בין מדינות שאימצו את ה-IFRS אכן היה גבוה לעומת מדינות בעלות כללי חשבונאות שונים.

השפעות האימוץ על הדיווח הכספי

אחת ההשפעות של אימוץ ה-IFRS שנחקרה קשורה להשוואתיות בין הדוחות הכספיים. השוואתיות זו מתקבלת כאשר שתי חברות החשופות לאותו אירוע כלכלי, מציגות בדוחות הכספיים שלהן את אותה תוצאה חשבונאית. לדוגמה,

2 לסקירה מקיפה של הסיבות לאימוץ כללי החשבונאות הבינלאומיים, ראה Nobes and Parker (2020). ההשפעות הכלכליות של האימוץ,

טבלה 1: התפלגות מועד האימוץ של כללי IFRS

שנה	מספר המדינות	שנה	מספר המדינות	שנה	מספר המדינות
1981	1	2004	1	2014	2
1993	1	2005	37	2015	5
1996	2	2006	3	2016	5
1997	1	2007	9	2017	5
1998	2	2008	6	2018	2
1999	4	2009	8	2019	18
2000	1	2010	4	2020	2
2001	2	2011	13	2021	2
2002	3	2012	10	2022	1
2003	7	2013	6	2025	1

הערות: הטבלה מציגה את התפלגות שנת האימוץ של כללי IFRS ב-164 מדינות. מועד האימוץ של ארבע מדינות נוספות לא היה ניתן לזיהוי מדויק.
מקור: הנתונים הוא בעיקרו מאתרי האינטרנט: <https://www.ifrs.org/use-around-the-world/use-of-ifrs-standards-by-jurisdiction/>
<https://www.iasplus.com/en/jurisdictions/>

executives) ירוויחו פחות מאינפורמציה פרטית. החוקרים מוצאים ירידה בשיעור התשואה על מסחר של אנשי פנים לאחר אימוץ ה-IFRS, ומסיקים שאימוץ מנדטורי של IFRS גרם לשיפור ביעילות שוקי ההון על ידי קיטון בשיעורי התשואה על מסחר באמצעות אינפורמציה פרטית.

גם Horton et al. (2013) טוענים שמחקרים קודמים לא הבחינו בין איכות המידע בדוחות הכספיים לבין ההשוואתיות. הם מוצאים שלאחר האימוץ המנדטורי של ה-IFRS חלה ירידה בשגיאות התחזית של האנליסטים בקרב חברות שאימצו את ה-IFRS לעומת שגיאות התחזית של חברות אחרות. עוד מראים החוקרים שעוצמת הירידה בשגיאות התחזית קשורה להבדלים הספציפיים בכל חברה בין כללי החשבונאות המקומיים לבין IFRS. הנתון הזה מלמד שהירידה בשגיאות התחזיות נובעת מאימוץ תקני IFRS עצמם ולא בשל גורם חיצוני אחר. על סמך נתונים ברמת האנליסט הבודד, ובניכוי מצבים שבהם אנליסטים עשויים להפיק תועלת רבה יותר מהשוואתיות מוגברת או מאיכות מידע גבוהה יותר, החוקרים מראים שהשיפור בסביבת המידע נובע הן מהשפעות של איכות מידע והן מהשפעות של השוואתיות. ממצאים אלו מראים שאימוץ מנדטורי של תקני IFRS שיפר הן את איכות המידע בשוקי ההון, והן את רמת ההשוואתיות החשבונאית.

Cascino and Gassen (2015) טוענים (בניגוד למחקרים קודמים) שההשפעה של אימוץ ה-IFRS על ההשוואתיות היא

שינוי מסוים במחירי המניות של החברות אמור להביא לשינוי דומה ברווחים ובהון העצמי שלהן. השוואתיות היא עיקרון יסודי בחשבונאות מפני שהיא מקטינה את הא-סימטריה של המידע הכספי ומעודדת מסחר ונזילות בשוקי ההון. Barth et al. (2012) משתמשים ברווח למניה, בהון העצמי למניה ובתורים מזומנים מפעילות שוטפת כאירועים חשבונאיים, ובמחירים ותשואות של מניות כאירועים כלכליים. החוקרים מרכיבים מדגם של חברות שאימצו את ה-IFRS ומדגם של חברות אמריקניות בגודל וענף דומים (Matched Samples). הם מוצאים שלאחר אימוץ ה-IFRS קיימת השוואתיות גבוהה יותר בין חברות אמריקניות לבין חברות המדווחות על פי IFRS, לעומת רמת ההשוואתיות שבין חברות אמריקניות לחברות המשתמשות בכללי חשבונאות מקומיים (GAAP). החוקרים מסיקים שאימוץ כללי IFRS מגביר את רמת ההשוואתיות אך עדיין קיימים הבדלים מהותיים בין US GAAP לבין IFRS.

Brochet et al. (2013) טוענים שמחקרים קודמים בנושא ההשוואתיות לא השכילו להבחין בין השוואתיות לבין שיפור באיכות המידע הניתן בדוחות כספיים על פי IFRS. לדעתם, ההבדלים בין כללי החשבונאות הבריטיים עד 2005 לכללי IFRS קטנים יחסית, ולכן כל תועלת הנובעת מאימוץ IFRS בבריטניה קשורה כנראה להשוואתיות ולא לשיפור באיכות המידע בדוחות הכספיים. בנוסף, אם אימוץ ה-IFRS אכן משפר את ההשוואתיות, צפוי שאנשי פנים בחברה (for instance,

במדינות ששדרגו את מערכת האכיפה והרגולציה על הדוחות הכספיים, ובמדינות שבהן היה מרחק רב בין כללי החשבונאות המקומיים לפני האימוץ וכללי ה-IFRS.

השפעות האימוץ על שוקי ההון

מחקרים רבים עסקו בהשפעות האפשריות של אימוץ ה-IFRS על שוקי ההון. מחקר מוקדם של Hail and Leuz (2007) עוסק בהשפעות האימוץ המנדטורי של כללי ה-IFRS במדינות האיחוד האירופי בשנת 2005 על שוקי ההון. החוקרים מתמקדים במשתנים כגון מחיר ההון ומשתני נזילות כגון מרווחי bid-ask, ההשפעה של מסחר על מחיר המניה, ומספר הימים שבהם התשואה על המניות הייתה אפס (חסר מסחר). הממצאים במאמר אינם חד-משמעיים, אבל דומה שחלה ירידה קלה במחיר ההון לאחר אימוץ התקינה הבין-לאומית. לגבי משתני הנזילות התוצאות חזקות יותר, ונמצא שיש שיפור במשתני נזילות בפירמות שאימצו את ה-IFRS. Dacke et al. (2008) מבצעים ניתוח גלובלי של ההשפעות הכלכליות כתוצאה מאימוץ ה-IFRS. הם מנתחים את השינויים בנזילות, מחירי הון ומכפיל טובין (Tobin's Q) ב-26 מדינות שבהן חל אימוץ מנדטורי של ה-IFRS. מהמחקר עולה שחל שיפור בנזילות בשוקי ההון סביב מועד האימוץ המנדטורי של ה-IFRS. כמו כן, חלה ירידה במחיר ההון של חברות ועלייה בשווי שלהן. בדיקה מעמיקה מגלה שהשיפור במדדי השוק התרחש רק במדינות שמתאפיינות במערכת אכיפה משפטית ורגולטורית חזקה, כלומר כאשר לחברות יש תמריץ להימנע מהפרת כללי דיווח כספי. מכיוון שהשיפור במדדי השוק חל במדינות שביצעו שינויים רגולטוריים ושיפרו את מערכת האכיפה והמשטר התאגידי, החוקרים טוענים שייתכן שמקור השיפור הוא השינויים במערכת האכיפה ולא האימוץ המנדטורי של ה-IFRS.

גם Daske et al. (2013) בודקים את ההשפעה על נזילות ומחירי הון. בניגוד למחקרים קודמים, המאמר שלהם מתמקד במאפיינים הספציפיים של חברות, מתוך הנחה שלכל חברה יש גמישות מסוימת בהחלטה כיצד לאמץ תקינה חשבונאית חדשה. חברות מסוימות מאמצות את ה-IFRS רק בשמו, ואילו חברות אחרות רואות באימוץ ה-IFRS הזדמנות לשינוי אסטרטגי של מדיניות גילוי מידע. החוקרים מסווגים את החברות שנבדקו במאמר לשתי קבוצות, על סמך מדיניות גילוי המידע לפני ואחרי אימוץ ה-IFRS. קבוצה אחת מכונה "רצינית",

שולית. הם טוענים שקיימים הבדלים בין-חברתיים ביישום התקינה הבין-לאומית, דבר שמגביל את ההשוואתיות. תחילה החוקרים אוספים נתונים על חברות איטלקיות וגרמניות ומראים שמשתנים הקשורים לפירמה, לאזור שבו היא פועלת והמדינה שבה החברה נמצאת, משפיעים על הצורה שבה החברות מיישמות את כללי הדיווח. לאחר מכן החוקרים מראים שרמת ההשוואתיות עולה רק בחברות הנמצאות במדינות שבהן יש תמריצים משפטיים ורגולטוריים ליישום כללי ה-IFRS בצורה נכונה, וכן במדינות שבהן קיים מרחק גדול בין IFRS לכללי החשבונאות המקומיים.

(Tan et al. 2011) בדקו אם חל שינוי בכיסוי האנליסטים בעקבות אימוץ התקינה הבין-לאומית. הם מצאו שאימוץ ה-IFRS על ידי מדינה מסוימת משך אל החברות באותה מדינה אנליסטים ממדינות אחרות שאימצו את ה-IFRS. עוד נמצא כי רמת הדיוק של תחזיות האנליסטים הורם עלתה בעקבות אימוץ ה-IFRS במדינה מסוימת. העלייה במספר האנליסטים העוקבים אחר חברה במדינה שאימצה את ה-IFRS הייתה גדולה יותר ככל שכללי הדיווח המקומיים לפני האימוץ היו שונים יותר מכללי ה-IFRS. כמו כן, נמצא שחלה עלייה במספר האנליסטים המקומיים שעוקבים אחר חברות שאימצו את ה-IFRS.

מחקר עדכני מעניין במיוחד הוא של Kausar and Park (2024). החוקרים אומדים את הקשר בין הרווחים האגרסיביים במדינה לבין התוצר הלאומי הגולמי (תמ"ג) שלה בשנה העוקבת. הם מוצאים שהיכולת של רווחים אגרסיביים לחזות את התמ"ג בשנה העוקבת גבוהה יותר במדינות שאימצו את ה-IFRS. הניתוח מצביע על עלייה ביכולת החיזוי מייד לאחר אימוץ ה-IFRS, אך גם שמירה על יציבות במדינות שלא אימצו את ה-IFRS. החוקרים מפרקים את הרווח למרכיב הצבירות ומרכיב תזרים המזומנים, ומוצאים שהעלייה ביכולת החיזוי של התמ"ג נובעת מחלק הצבירות שברווח, ובמיוחד מצבירות הקשורות לשווי הון. המסקנה היא שאימוץ IFRS משפר את איכות הדיווח הכספי ומגביר את היכולת של רווחים אגרסיביים לשקף מידע כלכלי רלוונטי במועד.

המסקנות העולות ממחקרים אלה הן שהאימוץ המנדטורי של ה-IFRS הביא לשיפור באיכות הדוחות הכספיים, לכיסוי אנליסטים, ולגידול בהשוואתיות של הדוחות הכספיים בין חברות שאימצו את ה-IFRS לבין דוחות כספיים של חברות אמריקניות. עם זאת, חשוב לציין שהשיפורים חלו בעיקר

והשנייה מכונה "Label" (אימוץ בשם בלבד). הממצאים מראים שבקבוצה ה"רצינית" חלה ירידה במחיר ההון ועלייה בנזילות, בעוד שבקבוצת "שם בלבד" לא חל כל שינוי. המסקנה היא שההשפעות של אימוץ התקינה הבין-לאומית בשוקי ההון כנראה נבעו, בין היתר, משינויים אסטרטגיים בניהול החברה ולא בהכרח רק מאימוץ התקינה לכשעצמו.

Christensen et al. (2013) טוענים שאימוץ התקינה הבין-לאומית השפיע אך מעט על נזילות בשוקי ההון. השיפור בנזילות קרה רק בחמש מדינות באיחוד האירופי שביצעו שינויים מהותיים במערכת האכיפה על דיווח כספי. במדינות אחרות השיפור בנזילות היה קטן. יתרה מזאת, החוקרים מצאו שיפור בנזילות גם בחברות שהושפעו משינויים במערכת האכיפה ולא אימצו את ה-IFRS. כלומר, כנראה שהשינויים במערכת המשפטית ובאכיפה הם האחראים לשיפור בנזילות בשוקי ההון ולא אימוץ ה-IFRS. לסיכום, מחקרים מאוחרים מצביעים על שיפור בנזילות לאחר אימוץ מנדטורי של ה-IFRS, אך השיפור כנראה היה קשור לגורמים אחרים, כגון שיפור במערכת האכיפה, הרגולציה והמשטר התאגידי.

Florou and Pope (2012) בודקים את ההשפעה של אימוץ מנדטורי של ה-IFRS על הביקוש של משקיעים מוסדיים למניות. הם משתמשים במסד נתונים הכולל משקיעים מוסדיים מכל העולם ומוצא שההחזקות של משקיעים מוסדיים במניות של חברות שאימצו את ה-IFRS עלו לאחר האימוץ. בנוסף, העלייה בהחזקות מתרחשת סביב פרסום הדוחות הכספיים הראשונים לאחר האימוץ. עוד מוצאים החוקרים שהעלייה בהחזקות מאפיינת משקיעים מוסדיים המסתמכים על דוחות כספיים באיכות גבוהה, כגון משקיעים אקטיביסטים, ומשקיעים במניות "ערך". לבסוף, העלייה בהחזקות מתרחשת במדינות שבהן קיימת אכיפה רגולטורית חזקה, וכן במדינות שבהן ההבדלים בין כללי החשבונאות המקומיים וה-IFRS היו גדולים.

Gordon et al. (2012) מנתחים את ההשפעה של אימוץ התקינה הבין-לאומית על השקעות זרות. החוקרים מנתחים 1,300 תצפיות מ-124 מדינות בתקופה שבין 1996 ל-2009. התוצאות מראות שההשקעות הזרות במדינות שאימצו את ה-IFRS עלו, אך הגידול בהשקעות הזרות התרחש במדינות מתפתחות ולא במדינות מפותחות. טענה נוספת היא שמדינות מתפתחות אימצו את התקינה הבין-לאומית כדי לקבל סיוע מהבנק העולמי. ואכן, החוקרים מראים שהגידול בהשקעות זרות התרחש במדינות שאימצו את התקינה הבין-לאומית

ושנזקקו לסיוע מהבנק העולמי. המסקנה ממאמר זה היא שהמקור של ההשפעה הכלכלית של אימוץ ה-IFRS, לפחות בחלקו, נובע מגורמים שאינם קשורים לתקינה עצמה.

Florou and Kosi (2015) בודקים אם קיים קשר בין אימוץ IFRS לבין הנטייה להנפיק חוב ציבורי במקום חוב פרטי (לדוגמה, הנפקת אג"ח במקום גיוס הלוואה מהבנק), וכן האם קיים שינוי במחיר החוב עצמו. החוקרים משתמשים במסד נתונים גלובלי הכולל הנפקות חוב ציבוריות ולקוחות הלוואות פרטיות, והממצא העיקרי הוא שקיימת סבירות גבוהה יותר שחברה שאימצה את כללי IFRS תנפיק חוב ציבורי מאשר תיקח הלוואה פרטית. כמו כן, החוקרים מוצאים ששיעור התשואה על אג"ח יורד אך שיעור הריבית על הלוואות פרטיות נשאר ברמתו לאחר אימוץ ה-IFRS. ממצאים אלה עקביים עם הטענה שדוחות כספיים לפי IFRS מספקים מידע בעל ערך רב יותר לספקי האשראי. החוקרים גם מוצאים שהירידה במחיר החוב הציבורי מתרחשת בעיקר במדינות שבהן קיימים הבדלים גדולים בין כללי החשבונאות המקומיים לבין כללי IFRS. מעניין לציין שהירידה במחיר החוב מתרחשת גם במדינות שלא עברו שינויים במערכת האכיפה, הרגולציה והמשטר התאגידי. לסיכום, מחקר זה מוצא תועלת כלכלית סביב אימוץ מנדטורי של כללי IFRS בדמות ירידה במחיר החוב בהנפקות אג"ח.

גם Beneish et al. (2015) מתמקדים בשוקי החוב. הם בודקים האם כתוצאה מאימוץ כללי IFRS חל שינוי במדיניות ההשקעות בשוקי האג"ח והמניות במדינה המאמצת. כלומר, האם משקיעים זרים ראו באימוץ כללי IFRS בשנת 2005 טריגר להגדלת המשקל של ניירות הערך הנסחרים במדינה המאמצת בתיקי ההשקעות שלהם. ובכן, הממצאים מראים שההשפעה של אימוץ IFRS חזקה יותר בשוקי האג"ח מאשר בשוקי המניות. תוצאה זו עקבית עם הטענה שלמשקיעים באג"ח דרישה גבוהה יותר למידע פיננסי מאשר למשקיעים במניות. בנוסף, העלייה בביקוש למניות במדינה המאמצת חלה רק במדינות שיש בהן משטר תאגידי קשוח יותר, צמיחה כלכלית, והגנה על זכויות נושים. לעומת זאת, העלייה בביקוש לאג"ח חלה בכל המדינות המאמצות. מעניין לציין שהעלייה בביקוש לאג"ח ומניות במדינה המאמצת מקורה במשקיעים במדינות שאינן מאמצות, ובעיקר בארה"ב. לכן סביר שהעלייה בביקוש לניירות ערך במדינה המאמצת נובעת משיפור באיכות הדיווח הכספי.

סיכום

המספר הגבוה של המאמרים האקדמיים בתחום הביא גם לפרסום מאמרי סקירה וביקורת על ההשפעות הכלכליות של אימוץ ה-IFRS. De George et al. (2016) סוקרים את הספרות הרלוונטית כדי לספק תמונה כוללת על ההשפעות של אימוץ IFRS על איכות הדיווח הכספי, על שוקי ההון, על תהליך קבלת ההחלטות בתאגידים, על שינויים במשטר תאגידי, על הנפקות אג"ח ועל איכות הביקורת. הם מבדילים בין מחקרים "מוקדמים" יותר לבין מחקרים "מאוחרים" יותר. מחקרים מוקדמים יותר על ההשפעות של אימוץ IFRS הציגו השפעות חיוביות: נמצאו שיפורים משמעותיים באיכות הדיווח הכספי, גידול בהשוואותיות (Comparability) של הדוחות הכספיים הערוכים על פי IFRS עם אלה שערוכים על פי US GAAP, ירידה במחירי הון, גידול בהשקעות בין מדינות, ושיפור בסביבת המידע באמצעות גידול במספר האנליסטים העוקבים אחרי חברות שאימצו את ה-IFRS. אולם התוצאות במחקרים אלה לא היו אחידות בכל המדינות שאימצו את ה-IFRS וגם לא בכל הפירמות. המחקרים "המוקדמים" בדקו לרוב מה קרה למשתנה כלכלי מסוים סביב מועד האימוץ של ה-IFRS. מחקרים מאוחרים יותר החלו לבדוק האם אירועים אחרים שקרו סמוך למועד אימוץ ה-IFRS אחראים לשיפורים שנמצאו במחקרים "המוקדמים". נמצא שחלק מההטבות הנובעות מאימוץ ה-IFRS בכלל לא היו קשורות לתקינה חשבונאית אלא לשיפורים בתהליכי האכיפה החשבונאית בשוקי ההון, לשינויים ברגולציה, ולשיפורים במשטר התאגידי במדינות מסוימות.

אחת השיטות המקובלות לסקירה של צבר מחקרים היא מטא-אנליזה (Meta-analysis). לפי שיטה זו, החוקרים מאחדים מדגמים ממחקרים רבים שהתייחסו לאותה שאלת מחקר כדי לבצע ניתוח סטטיסטי על מדגם מאוחד גדול יותר, במטרה לקבל תוצאות חזקות ומוברקות יותר. אין מדובר בסקירת ספרות רגילה אלא בניתוח סטטיסטי של מחקרים רבים, ולכן התוצאות נחשבות לאובייקטיביות יותר.

Ahmed et al. (2013) מבצעים מטא-אנליזה ומתמקדים בקשר שבין ההון העצמי, הרווח והצבירות בחשבונאות (Discretionary Accruals) של חברות מצד אחד לבין מחירי מניות מהצד האחר. כמו כן, החוקרים בודקים האם חל שינוי באיכות התחזיות של אנליסטים לפני ואחרי אימוץ ה-IFRS. מהמחקר עולה שחוזק הקשר בין ההון העצמי למניה

מחקרים של Hong et al. (2014) בוחן את ההשפעה של אימוץ מנדטורי של תקני IFRS על תמחור חסר (Underpricing) בהנפקות ראשוניות לציבור (IPO), וכן את ההשפעה על היקף ההון היחסי המגויס בשווקים זרים. החוקרים מוצאים ירידה בתמחור החסר של הנפקות ועלייה בגבייה היחסית משווקים זרים לאחר אימוץ מנדטורי של ה-IFRS. בנוסף, החוקרים מוצאים כי אימוץ מנדטורי של ה-IFRS משפיע באופן חזק יותר על תמחור החסר ועל הגבייה היחסית משווקים זרים בקרב חברות במדינות שבהן בוצעו שינויים חשבונאיים רבים יותר, וכי קשר זה בולט במיוחד במדינות שבהן רמת האמינות של היישום גבוהה. עוד נמצא כי הירידה בתמחור החסר מתקיימת הן בהנפקות מקומיות והן בהנפקות גלובליות, כאשר ההשפעה חזקה יותר בהנפקות גלובליות לעומת מקומיות.

עלויות האימוץ

אימוץ ה-IFRS כרוך בעלויות משמעותיות כדי להבטיח עמידה בדרישות התקינה החדשות לגבי הצגה וגילוי מידע. מדובר בתהליך הדורש משאבים כספיים וארגוניים משמעותיים, ומהווה השקעה ארוכת טווח בשיפור איכות וסטנדרטיזציה של הדיווח הפיננסי. העלויות הישירות כוללות השקעה בתוכנות, ייעוץ חיצוני, הכשרת עובדים, שינויים בתהליכי דיווח פנימיים וזמן עבודה ניהולי ומנהלי. עלויות עקיפות כוללות התאמות מערכות מידע (ERP) ומערכות בקרת מסדי נתונים. עלויות אלה אינן מוגבלות לשנת האימוץ אלא עלולות להימשך זמן ניכר. לדוגמה, סביר להניח שפרסום תקן חשבונאות בין-לאומי מספר 18 בנוגע להצגה וגילוי בדוחות הכספיים (IFRS 18) יגרום לעלויות נוספות.

De George et al. (2013) מתמקדים בעלויות הביקורת התוספתיות בשנת האימוץ של ה-IFRS. הם מראים שעלויות הביקורת בחברות ציבוריות באוסטרליה קפצו ב-8% מעבר לעלויות הביקורת הנורמליות לפני שנת האימוץ. הם גם מוצאים עלייה גבוהה יותר בחברות קטנות ובחברות שבהן תהליך הביקורת נחשב למסובך יותר. Capkun et al. (2012) טוענים שאימוץ ה-IFRS באירופה הביא לגידול בניהול הרווחים בשל שיקול הדעת הניתן למדווחים (לדוגמה, בחשבונאות שווי הוגן). גידול באפשרויות ניהול רווחים עלול להביא לגידול בעלויות ביקורת ובעלויות הכרוכות באכיפה רגולטורית, וכן לפגיעה באיכות הדוחות הכספיים.

מקומית המותאמת במלואה ל-IFRS אך מתורגמת לשפה אחרת (כגון TFRS בטורקיה) אינו מהווה עילה להודעת דירוג, כל עוד אין שינוי מהותי בעקרונות התקינה.

אם יש חריגים לאימוץ, ניקוד המדינה יורד בהתאם. לדוגמה, אם בנקים אינם חייבים באימוץ IFRS, הציון יורד ב-3 נקודות. עם זאת, עצם קיומו של רגולטור בנקאי בעל סמכות פיקוח או יכולת התערבות תיאורטית במודלים חשבונאיים אינו מהווה חריג בנקים, כל עוד ההתערבות אינה מהותית ואינה משנה את יישום התקינה בפועל. בדומה לכך, אם חברות ביטוח אינן חייבות באימוץ IFRS, ציון המדינה יורד ב-3 נקודות. נציין כי IFRS-17 הפך לתקן חובה לתקופות שמתחילות מ-1 בינואר 2023 (בישראל הייתה דחייה בשנתיים). בהתאם לכך, בעת עריכת המחקר IFRS-17 מחייב מבטחים בכל המדינות שמיישמות IFRS בענף הביטוח.

בנוסף, אנו מבצעים התאמה לאופי האכיפה החשבונאית של כללי IFRS במדינה (www.IFAC.org). מדינה שיש בה גוף מקצועי ועצמאי (Quality Assurance System) המפקח על חברות ציבוריות, בנקים וחברות ביטוח, נחשבת למדינה בעלת אכיפה חזקה. גם יישום של Statement of Membership No. 1 של International Federation of Accountants (2022) נחשב לאינדיקציה לאכיפה חשבונאית חזקה. מדינה עם אכיפה מקצועית חלשה תאבד 6 נקודות מהציון.

לבסוף, ייתכן מצב שבו המדינה לא אימצה את IFRS עבור כלל החברות הציבוריות אלא רק לבנקים ו/או לחברות ביטוח. במקרה כזה ציון המדינה יגדל ב-2 נקודות לבנקים וב-2 נקודות לחברות ביטוח. קטגוריה זו מתייחסת לחריג הפוך, כלומר למקרים שבהם חברות ציבוריות אינן מחויבות באופן כללי ב-IFRS, אך רגולטור או ענף ספציפי (כגון בנקים או חברות ביטוח) מחויבים ביישום מלא של IFRS. מדובר באימוץ מוסדי/סקטוריאלי מחייב, גם אם אינו חל על כלל החברות הציבוריות. טבלה 2 מציגה את מדד היקף האימות (SCORE) לכל אחת מ-141 המדינות שעליהן הצלחנו להשיג נתונים לכל המשתנים במחקר.

משתני מאקרו ברמת המדינה

אנו בודקים האם קיים קשר בין משתני מדינה כלכליים/משפטיים לבין היקף האימוץ (SCORE). קיימים משתנים

לבין מחיר המניה לא השתנה בעקבות אימוץ ה-IFRS, אבל הקשר בין הרווח למניה למחיר המניה התחזק בעקבות האימוץ. עוד מוצאים החוקרים שלא חל שינוי מהותי בכמות הצבירות החשבונאיות בעקבות האימוץ, אבל חל שיפור בדיוק תחזיות הרווח של אנליסטים לאחר אימוץ ה-IFRS. החוקרים מוצאים שמשנת מאקרו כגון חוזק האכיפה של כללי ביקורת ודיווח כספי במדינה ומשטר משפטי מסבירים חלקית את השיפורים האמורים.

(Solomon et al. 2021) מבצעים מטה-אנליזה של 56 מאמרים אמפיריים שבדקו את ההשפעות הכלכליות של האימוץ המנדטורי של IFRS. ההשפעות שנבדקו הן רמת ההשוואתיות של דוחות כספיים, נזילות בשוק ההון, ומחירי הון וחוב. החוקרים מוצאים שאימוץ ה-IFRS הגדיל את רמת ההשוואתיות של הדוחות הכספיים לדוחות הכספיים של חברות אמריקניות, הגדיל את רמת הנזילות, והקטין את מחיר ההון בשוקי ההון של המדינות המאמצות. לגבי מחיר החוב, קיימת ירידה רק בחברות שאימצו את ה-IFRS באופן וולונטרי.

לפיכך, הדעה הרווחת היא שאימוץ ה-IFRS הביא תועלת כלכלית ברבים שונים. סביר להניח שעלויות האימוץ, לפחות במדינות המפותחות, היו נמוכות יחסית ביחס לתועלת. האימוץ המאוחר של ה-IFRS במדינות אפריקה מעלה את השאלה ממה נובע האיחור. ייתכן שעלויות האימוץ היו גבוהות מדי בעשור הראשון של המאה ה-21, אבל נסבלות יותר עשור מאוחר יותר.

שאלת המחקר ומתודולוגיה

מדד היקף האימוץ של IFRS

אנו בונים מדד להיקף האימוץ של IFRS בכל מדינה (Country-specific metric for the extent of IFRS adoption). המדד מבוסס על בחינת הרגולציה בכל מדינה. אנו בודקים לגבי כל מדינה האם הרשות הרלוונטית מחייבת יישום מלא של כל תקני ה-IFRS שהוגדרו כחובה על ידי ה-IASB במועד המחקר. הסיווג אינו נשען על אימוץ היסטורי או חלקי אלא על המסגרת החשבונאית המחייבת בפועל נכון לשנת 2025. מקורות הנתונים העיקריים הם אתרי האינטרנט www.IFRS.org, www.iasplus.com ו-www.IFAC.org. אם המדינה מחייבת שימוש בכללי ה-IFRS לחברות ציבוריות, ציון המדינה (SCORE) נקבע תחילה ל-10 נקודות. קיומה של תקינה

Score	Final Rating	Adj. Enforcement (Weak/No)	Adj. Insurance	Adj Banks	Base Rating (Public Companies)	Country
7	B	No	No	Yes	A	Israel
7	B	No	No	Yes	A	Albania
0	C	Weak	No	Opposite	C	Angola
4	C	No	Yes	Yes	A	Argentina
10	A	No	No	No	A	Armenia
9	B	No	No	No	B	Australia
9	B	No	No	No	B	Austria
7	B	No	Yes	No	A	Azerbaijan
10	A	No	No	No	A	Bahrain
0	D	Weak	Yes	Yes	B	Bangladesh
4	B	Weak	No	No	A	Belarus
9	B	No	No	No	B	Belgium
1	C	Weak	Yes	No	A	Benin
0	D	No	No	No	D	Bolivia
1	C	Weak	Yes	No	A	Bosnia & Herzegovina
10	A	No	No	No	A	Botswana
9	B	No	No	No	B	Brazil
9	B	No	No	No	B	Bulgaria
1	C	Weak	Yes	No	A	Burkina Faso
1	C	Weak	Yes	No	A	Cambodia
1	C	Weak	Yes	No	A	Cameroon
10	A	No	No	No	A	Canada
1	C	Weak	Yes	No	A	Central African Rep.
1	C	Weak	Yes	No	A	Chad
7	B	No	No	Yes	A	Chile
9	B	No	No	No	B	China
4	C	No	Yes	Yes	A	Columbia
1	C	Weak	Yes	No	A	Comoros
4	C	No	Yes	Yes	A	Costa Rica
1	C	Weak	Yes	No	A	Côte d'Ivoire
9	B	No	No	No	B	Croatia
9	B	No	No	No	B	Cyprus
9	B	No	No	No	B	Czechia
0	C	Weak	Yes	Yes	A	Democ. Rep. of Congo
9	B	No	No	No	B	Denmark
4	B	Weak	No	No	A	Dominican Republic
1	C	Weak	No	Yes	A	Ecuador
6	C	No	No	Yes	B	Egypt

Score	Final Rating	Adj. Enforcement (Weak/No)	Adj. Insurance	Adj Banks	Base Rating (Public Companies)	Country
4	C	No	Yes	Yes	A	El Salvador
1	C	Weak	Yes	No	A	Equatorial Guinea
9	B	No	No	No	B	Estonia
10	A	No	No	No	A	Eswatini
10	A	No	No	No	A	Fiji
9	B	No	No	No	B	Finland
9	B	No	No	No	B	France
1	C	Weak	Yes	No	A	Gabon
5	B	No	No	Opposite	C	Gambia
10	A	No	No	No	A	Georgia
9	B	No	No	No	B	Germany
10	A	No	No	No	A	Ghana
9	B	No	No	No	B	Greece
0	D	Weak	Yes	Yes	C	Guatemala
1	C	Weak	Yes	No	A	Guinea
1	C	Weak	Yes	No	A	Guinea-Bissau
10	A	No	No	No	A	Guyana
3	C	Weak	No	No	B	Honduras
9	B	No	No	No	B	Hong Kong SAR
9	B	No	No	No	B	Hungary
9	B	No	No	No	B	Iceland
3	D	No	Yes	Yes	B	India
9	B	No	No	No	B	Indonesia
4	B	Weak	No	No	A	Iran
5	B	No	No	Opposite	C	Iraq
9	B	No	No	No	B	Ireland
9	B	No	No	No	B	Italy
10	A	No	No	No	A	Jamaica
3	C	No	No	No	C	Japan
10	A	No	No	No	A	Jordan
10	A	No	No	No	A	Kazakhstan
10	A	No	No	No	A	Kenya
4	B	Weak	No	No	A	Kuwait
4	B	Weak	No	No	A	Kyrgyzstan
9	B	No	No	No	B	Latvia
4	B	Weak	No	No	A	Lesotho
1	C	Weak	Yes	No	A	Liberia
9	B	No	No	No	B	Lithuania
9	B	No	No	No	B	Luxembourg
7	B	No	Yes	No	A	Macedonia

Score	Final Rating	Adj. Enforcement (Weak/No)	Adj. Insurance	Adj Banks	Base Rating (Public Companies)	Country
3	C	No	No	No	C	Madagascar
7	B	No	Yes	No	A	Malawi
10	A	No	No	No	A	Malaysia
1	C	Weak	Yes	No	A	Mali
9	B	No	No	No	B	Malta
10	A	No	No	No	A	Mauritius
4	C	No	Yes	Yes	A	Mexico
7	B	No	Yes	No	A	Moldova
10	A	No	No	No	A	Mongolia
7	B	No	Yes	No	A	Montenegro
7	B	No	Opposite	Opposite	C	Morocco
3	C	Weak	No	No	B	Myanmar
10	A	No	No	No	A	Namibia
3	C	Weak	No	No	B	Nepal
9	B	No	No	No	B	Netherlands
10	A	No	No	No	A	New Zealand
1	C	Weak	Yes	No	A	Nicaragua
1	C	Weak	Yes	No	A	Niger
7	B	No	Yes	No	A	Nigeria
9	B	No	No	No	B	Norway
10	A	No	No	No	A	Oman
4	B	No	Yes	Yes	A	Pakistan
1	C	Weak	Yes	No	A	Panama
1	C	Weak	Yes	No	A	Papua New Guinea
3	C	No	No	No	C	Paraguay
0	C	Weak	Yes	Yes	A	Peru
7	B	No	Yes	No	A	Philippines
9	B	No	No	No	B	Poland
9	B	No	No	No	B	Portugal
7	A	No	Yes	No	A	Qatar
1	C	Weak	Yes	No	A	Rep. of the Congo
9	B	No	No	No	B	Romania
9	B	No	No	No	B	Russia
10	A	No	No	No	A	Rwanda
10	A	No	No	No	A	Saudi Arabia
1	C	Weak	Yes	No	A	Senegal
4	C	No	Yes	Yes	A	Serbia
10	A	No	No	No	A	Sierra Leone
10	A	No	No	No	A	Singapore
9	B	No	No	No	B	Slovakia

Score	Final Rating	Adj. Enforcement (Weak/No)	Adj. Insurance	Adj. Banks	Base Rating (Public Companies)	Country
9	B	No	No	No	B	Slovenia
10	A	No	No	No	A	South Africa
9	B	No	No	No	B	Spain
7	B	No	Yes	No	A	Sri Lanka
10	A	No	No	No	A	Suriname
9	B	No	No	No	B	Sweden
3	C	No	No	No	C	Switzerland
10	A	No	No	No	A	Tanzania
10	A	No	No	No	A	Thailand
0	D	Weak	No	No	C	Timor-Leste
1	C	Weak	Yes	No	A	Togo
10	A	No	No	No	A	Trinidad and Tobago
7	B	No	Yes	No	A	Turkey
10	A	No	No	No	A	Uganda
10	A	No	No	No	A	Ukraine
10	A	No	No	No	A	United Arab Emirates
10	A	No	No	No	A	United Kingdom
0	D	No	No	No	D	United States
1	C	Weak	Yes	No	A	Uruguay
4	B	Weak	No	No	A	Uzbekistan
0	D	No	Yes	Yes	C	Vietnam
10	A	No	No	No	A	Zambia
10	A	No	No	No	A	Zimbabwe

הערות

1. SCORE מציג את מדד היקף האימוץ לכל מדינה בטווח שבין "0" ל-"10". הסיווג מבוסס על בחינה של הרגולציה בכל מדינה. אנו בודקים לגבי כל מדינה האם הרשות הרלוונטית מחייבת יישום מלא של כל תקני IFRS שהוגדרו כחובה על ידי ה-IASB במועד עריכת המחקר (שנת 2025). הסיווג אינו נשען על אימוץ היסטורי או חלקי אלא על המסגרת החשבונאית המחייבת בפועל נכון לשנת 2025. קיומה של תקינה מקומית המותאמת במלואה ל-IFRS אך מתורגמת לשפה אחרת (כגון TFRS בטורקיה) אינו מהווה עילה להורדת דירוג, כל עוד אין שינוי מהותי בעקרונות התקינה.
2. Base Rating מציין האם המדינה אימצה את כללי ה-IFRS. "A" מציין אימוץ מלא (ללא התאמות). "B" מציין אימוץ מלא עם התאמות מקומיות או חריגות נקודתיות. "C" מציין אימוץ וולונטרי או מוגבל (רק חלק מהחברות מחויבות לאמץ). "D" מציין שאין אימוץ והחברות משתמשות בכללי חשבונאות מקומיים.
3. חריגי בנקים וביטוח – "Adj. Banks" וכן "Adj. Insurance" מציינים האם בנקים וחברות ביטוח פטורים מאימוץ כללי IFRS, בהתאמה. עצם קיומו של רגולטור בנקאי בעל סמכות פיקוח או יכולת התערבות תיאורטית במודלים חשבונאיים אינו מהווה חריג בנקים, כל עוד ההתערבות אינה מהותית ואינה משנה את יישום התקינה בפועל. לגבי ענף הביטוח, IFRS-17 הפך לתקן חובה לתקופות שמתחילות מ-1 בינואר 2023 (בישראל ניתנה דחייה של שנתיים). בהתאם לכך, בשנת המחקר (2025) IFRS-17 מחייב מבטחים בכל המדינות שמיישמות IFRS בענף הביטוח. האפשרות להמשיך ליישם את IFRS-4 אינה רלוונטית לניתוח שלנו, ולכן אין הבחנה בין "IFRS as issued" לבין יישום ביטוחי מכוח IFRS-4 מאחר שסביבה רגולטורית זו כבר אינה קיימת.
4. Base rating B והימנעות מכפל ענישה – כאשר דירוג הבסיס של מדינה הוא B, הדבר כבר משקף התאמות מקומיות או carve-outs מהותיים מ-IFRS issued. לכן אין לבצע הורדה נוספת בגין חריגי בנקים או ביטוח, אלא אם מנזר מסוים אינו מיישם כלל את מסגרת ה-IFRS. הורדות נוספות שמורות למקרים של אי אימוץ ולא להתאמה רגולטורית. לדוגמה, בברזיל קיימים carve-outs כלליים שכבר מגולמים בדירוג הבסיס, ולכן אין הורדה נוספת בגין ענף הבנקאות.
5. קטגוריית "Opposite" – מתייחסת לחריג הפוך: מקרים שבהם חברות ציבוריות אינן מחויבות באופן כללי ב-IFRS, אך רגולטור או ענף ספציפי (כגון בנקים או חברות ביטוח) מחויבים ביישום מלא של IFRS. מדובר באימוץ מוסדי/סקטוריאלי מחייב, גם אם אינו חל על כלל החברות הציבוריות.
6. אכיפה (Enforcement) – "Enforcement Adj" מציין האם קיימת אכיפה חשבונאית חלשה. עמידה ב-SMO 1 אינה תנאי הכרחי להגדרת אכיפה חזקה, אך נדרש גוף מקצועי ואפקטיבי המפקח על חברות ציבוריות, בנקים וחברות ביטוח.

- איכות שלטון החוק (Rule of Law (RoL) – משתנה זה מתפרסם על ידי הבנק העולמי, ומודד את אמון האזרחים במערכת המשפט, את היכולת לאכוף חוקים, את זכויות הקניין, ואת האמון במשטרה ובבתי המשפט. בנוסף, המשתנה מודד גם את הסיכוי להיפגע מפשע ואלימות. מדד זה נע בין 2.5 – (חלש מאוד) לבין 2.5 (חזק מאוד). הציון של ישראל בשנת 2022 היה גבוה יחסית (0.94), אך נחלש ל-0.78 עקב ההתקפה על מערכת המשפט.⁶
 - חופש הביטוי, ההתאגדות, והתקשורת והיכולת לבחור את השלטון (Voice and Accountability (V&A) משתנה זה מתפרסם על ידי הבנק העולמי, ומודד את תפיסת האזרחים לגבי חופש הביטוי, היכולת להשתתף בבחירות השלטון, חופש ההתאגדות, ועצמאות התקשורת. המדד נע בין 2.5 – (חלש מאוד) לבין 2.5 (חזק מאוד), והממוצע העולמי הוא 0.03-. הציון של ישראל, 0.64, ממקם אותנו במקום 69 מתוך 193 מדינות.⁷
 - היכולת לעשות עסקים (Ease of Doing Business (EDB) – המדד מורכב על ידי הבנק העולמי ומשקף את כמות ואיכות הרגולציה שמשפיעה ישירות על היכולת לעשות עסקים במדינה. למעשה, המדד הזה מורכב מעשרה מדדים שונים המתייחסים לתקנות פתיחת עסק, השגת היתרי בנייה, חיבור לחשמל, השגת מימון, הגנה על משקיעים, מיסוי, מסחר בין-לאומי, אכיפת חוזים, והגנה על נושים מפני פשיטת רגל. כל מדינה מקבלת ציון בין 0 ל-100. ישראל מדורגת במקום ה-30 בעולם, שיפור ממקום 35 בסקר הקודם.⁸
- המשתנים בנויים כך שמספר גבוה יותר משמעו איכות מדד טובה יותר. לדוגמה, מספר גבוה יותר של DEMOC משקף דמוקרטיה חזקה יותר. אנו צופים קורלציה חיובית בין ששת משתני המדינה לבין היקף אימוץ כללי ה-IFRS (SCORE). טבלה 3 מציגה את הנתונים עבור ששת המשתנים המדינתיים.

רבים המתפרסמים על ידי הבנק העולמי, The Economist, International Transparency, בורסות לניירות ערך ורבים אחרים. אנו בחרנו שישה מדדים הקשורים לתוצר המדינה, רמת השחיתות, איכות השלטון, והחופש לעשות עסקים.³ ההשערה שלנו היא שמדינות עשירות ומפותחות יותר, המתאפיינות בחופש לעשות עסקים, ירצו לנצל את ה-IFRS כדי לשפר את הדיווח הכספי, ליצור השוואתיות בדיווח כספי, ולשפר את האטרקטיביות של שוקי ההון. לכן אנו צופים מתאם חיובי בין SCORE לבין ששת משתני המדינה הבאים:

- תוצר מקומי גולמי (תמ"ג) לנפש [Ln(GDP)] – תמ"ג לנפש מחושב על ידי חלוקת התוצר המקומי הגולמי (סך כל הערך של הסחורות והשירותים שיוצרו במדינה בשנה) באוכלוסיית המדינה. המדד משמש להערכת רמת החיים, הפרייון הכלכלי והרווחה הכלכלית של אזרחי המדינה. לדוגמה, התמ"ג לנפש של ישראל בשנת 2023 היה 58,270 דולר (מקום 13 בעולם).
- מדד השחיתות הציבורית (Corruption Perception Index (CPI) – מדד זה מתפרסם בכל שנה על ידי Transparency International, ובוחן את רמת השחיתות הציבורית במדינה כפי שהיא נתפסת על ידי אנליסטים, אנשי עסקים ומוסדות בין-לאומיים (הבנק העולמי, הבנק לפיתוח אפריקה, והאקונומיסט). שחיתות מוגדרת כניצול משאבים ציבוריים לצורך עשיית רווח פרטי, והיא נורמת לשחיקה בדמוקרטיה, פוגעת בצמיחה הכלכלית, ומובילה לעוני, אי-שוויון ושסע חברתי. המדד נע בין אפס ל-100, ומדרג 180 מדינות בכל שנה. בשנת 2024 ישראל דורגה במקום ה-30 בעולם, כלומר 29 מדינות בעולם נחשבות לפחות מושחתות ממנה.⁴
- חוזק הדמוקרטיה (Democracy Index (DEMOC) – מדד חוזק הדמוקרטיה בכל מדינה (ציון בין 0 ל-100). המדד מתפרסם בכל שנה על ידי Economist Intelligence Unit ומתבסס על 60 אינדיקטורים בחמש קטגוריות שונות. מדינות דמוקרטיות נוטות להיות עשירות יותר ומושחתות פחות.⁵

3 Isidro et al. (2020) מציגים סט של עשרות משתני מדינה ומראים את התלות ההדדית במשתנים אלה. Abraham et al. (2025) משתמשים בסט משתנים דומה.
4 <https://www.transparency.org/en/cpi/2024>
5 <https://www.eiu.com/n/campaigns/democracy-index-2024>

6 <https://worldjusticeproject.org/rule-of-law-index>
7 https://www.theglobaleconomy.com/rankings/wb_voice_accountability
8 <https://archive.doingbusiness.org/en/rankings>

EDB	RoL	V&A	CPI	Democ	LN(GDP) 2024	Country
76.70	0.78	0.64	64.00	7.80	10.90	Israel
67.70	-0.16	0.17	42.00	6.20	9.21	Albania
41.30	-1.10	-0.74	32.00	4.05	7.66	Angola
59.00	-0.41	0.53	37.00	6.51	9.54	Argentina
74.50	-0.12	0.08	47.00	5.35	9.05	Armenia
81.20	1.52	1.51	77.00	8.85	11.07	Australia
78.70	1.75	1.41	67.00	8.28	10.95	Austria
76.70	-0.57	-1.41	22.00	2.80	8.89	Azerbaijan
76.00	0.47	-1.38	53.00	2.45	10.31	Bahrain
45.00	-0.50	-0.75	23.00	4.44	7.86	Bangladesh
74.30	-1.25	-1.67	33.00	1.99	9.03	Belarus
75.00	1.30	1.33	69.00	7.64	10.93	Belgium
52.40	-0.51	-0.22	45.00	4.44	7.30	Benin
51.70	-1.22	-0.27	28.00	4.26	8.29	Bolivia
65.40	-0.35	-0.32	33.00	5.06	9.10	Bosnia & Herzegovina
66.20	0.39	0.50	57.00	7.63	8.95	Botswana
59.10	-0.31	0.38	34.00	6.49	9.24	Brazil
72.00	-0.01	0.39	43.00	6.34	9.76	Bulgaria
51.40	-0.74	-0.81	41.00	2.55	6.89	Burkina Faso
53.80	-0.82	-1.29	21.00	2.94	7.87	Cambodia
46.10	-1.04	-1.07	26.00	2.56	7.47	Cameroon
79.60	1.47	1.48	75.00	8.69	10.90	Canada
35.60	-1.76	-1.26	24.00	1.18	6.25	Central African Rep.
36.90	-1.35	-1.43	21.00	1.89	6.92	Chad
72.60	0.63	1.02	63.00	7.83	9.72	Chile
77.90	-0.04	-1.50	43.00	2.11	9.50	China
70.10	-0.46	0.21	39.00	6.35	8.98	Columbia
47.90	-1.34	-0.81	21.00	2.84	7.49	Comoros
69.20	0.39	1.07	58.00	8.29	9.83	Costa Rica
60.70	-0.46	-0.38	45.00	4.22	7.90	Côte d'Ivoire
73.60	0.36	0.57	47.00	6.50	10.08	Croatia
73.40	0.63	0.97	56.00	7.38	10.56	Cyprus
76.30	1.14	1.08	56.00	8.08	10.36	Czechia

EDB	RoL	V&A	CPI	Democ	LN(GDP) 2024	Country
36.20	-1.67	-1.21	20.00	1.92	6.47	Democ. Rep. of Congo
85.30	1.91	1.66	90.00	9.28	11.18	Denmark
60.00	-0.13	0.33	36.00	6.62	9.29	Dominican Republic
57.70	-0.96	-0.06	32.00	5.24	8.84	Ecuador
60.10	-0.18	-1.38	30.00	2.79	8.11	Egypt
65.30	-0.37	-0.47	30.00	4.61	8.63	El Salvador
41.10	-1.34	-1.68	13.00	1.92	8.82	Equatorial Guinea
80.60	1.43	1.22	76.00	8.13	10.35	Estonia
59.50	-0.60	-1.16	27.00	2.60	8.28	Eswatini
61.50	0.30	0.19	55.00	5.39	8.75	Fiji
80.20	1.97	1.63	88.00	9.30	10.88	Finland
76.80	1.18	1.15	67.00	7.99	10.74	France
45.00	-0.87	-0.92	27.00	2.18	9.01	Gabon
50.30	-0.37	-0.04	38.00	4.47	6.81	Gambia
83.70	0.18	0.03	53.00	4.70	9.13	Georgia
79.70	1.55	1.46	75.00	8.73	10.93	Germany
60.00	-0.10	0.41	42.00	6.24	7.79	Ghana
68.40	0.21	1.01	49.00	8.07	10.12	Greece
62.60	-1.08	-0.53	25.00	4.55	8.72	Guatemala
49.40	-1.11	-1.15	28.00	2.04	7.45	Guinea
43.20	-1.44	-0.44	21.00	2.03	6.87	Guinea-Bissau
55.50	-0.34	0.15	39.00	6.11	10.31	Guyana
56.30	-1.10	-0.45	22.00	4.98	8.14	Honduras
85.30	1.29	-0.32	74.00	5.09	10.90	Hong Kong SAR
73.40	0.43	0.36	41.00	6.51	10.06	Hungary
79.00	1.72	1.45	77.00	9.38	11.32	Iceland
71.00	0.19	0.09	38.00	7.29	7.90	India
69.60	-0.15	0.14	37.00	6.44	8.50	Indonesia
58.50	-1.06	-1.45	23.00	1.96	8.47	Iran
44.70	-1.69	-0.96	26.00	2.80	8.71	Iraq
79.60	1.63	1.48	77.00	9.19	11.58	Ireland
72.90	0.39	1.12	54.00	7.58	10.60	Italy
69.70	-0.17	0.56	44.00	6.74	8.86	Jamaica
78.00	1.54	1.11	71.00	8.48	10.39	Japan

EDB	RoL	V&A	CPI	Democ	LN(GDP) 2024	Country
69.00	0.26	-0.77	49.00	3.28	8.44	Jordan
79.60	-0.45	-1.00	40.00	3.08	9.55	Kazakhstan
73.20	-0.33	-0.12	32.00	5.05	7.70	Kenya
67.40	0.34	-0.59	46.00	2.78	10.38	Kuwait
67.80	-1.17	-0.72	25.00	3.52	7.79	Kyrgyzstan
80.30	1.04	0.99	59.00	7.66	10.06	Latvia
59.40	-0.48	0.03	37.00	6.06	6.88	Lesotho
43.20	-1.03	0.05	27.00	5.57	6.74	Liberia
81.60	1.27	1.07	63.00	7.59	10.29	Lithuania
69.60	1.75	1.63	81.00	8.88	11.83	Luxembourg
80.70	-0.17	0.16	40.00	6.28	9.14	Macedonia
47.70	-0.97	-0.32	26.00	5.33	6.30	Madagascar
60.90	-0.16	0.08	34.00	5.85	6.23	Malawi
81.50	0.57	0.09	50.00	7.11	9.38	Malaysia
52.90	-0.98	-1.01	27.00	2.40	6.99	Mali
66.10	0.70	0.91	46.00	7.93	10.65	Malta
81.50	0.81	0.62	51.00	8.23	9.38	Mauritius
72.40	-0.81	-0.12	26.00	5.32	9.56	Mexico
74.40	-0.15	0.24	43.00	6.04	8.94	Moldova
67.80	-0.18	0.25	33.00	6.53	8.81	Mongolia
73.80	-0.04	0.34	46.00	6.73	9.47	Montenegro
73.40	-0.13	-0.49	37.00	4.97	8.29	Morocco
46.80	-1.62	-1.84	16.00	0.96	7.21	Myanmar
61.40	0.45	0.58	49.00	6.48	8.39	Namibia
63.20	-0.46	-0.02	34.00	4.60	7.28	Nepal
76.10	1.64	1.56	78.00	9.00	11.13	Netherlands
86.80	1.71	1.69	83.00	9.61	10.79	New Zealand
54.40	-1.28	-1.39	14.00	2.09	7.95	Nicaragua
56.80	-0.71	-0.70	34.00	2.26	6.58	Niger
56.90	-0.89	-0.55	26.00	4.16	6.69	Nigeria
82.60	1.83	1.78	81.00	9.81	11.37	Norway
70.00	0.61	-1.00	55.00	3.05	9.92	Oman
61.00	-0.86	-0.96	27.00	2.84	7.30	Pakistan
66.60	-0.35	0.55	33.00	6.84	9.86	Panama

EDB	RoL	V&A	CPI	Democ	LN(GDP) 2024	Country
59.80	-0.54	0.01	31.00	5.97	8.03	Papua New Guinea
59.10	-0.58	0.04	24.00	5.92	8.77	Paraguay
68.70	-0.54	0.06	31.00	5.69	9.04	Peru
62.80	-0.42	-0.02	33.00	6.63	8.29	Philippines
76.40	0.46	0.63	53.00	7.40	10.13	Poland
76.50	1.07	1.21	57.00	8.08	10.27	Portugal
68.70	0.93	-0.97	59.00	3.17	11.24	Qatar
39.50	-1.02	-1.15	23.00	2.79	7.82	Rep. of Congo
73.30	0.44	0.50	46.00	5.99	9.91	Romania
78.20	-1.19	-1.29	22.00	2.03	9.61	Russia
76.50	0.21	-0.90	57.00	3.34	6.91	Rwanda
71.60	0.41	-1.42	59.00	2.08	10.46	Saudi Arabia
59.30	-0.27	0.13	45.00	5.93	7.46	Senegal
75.70	-0.07	-0.06	35.00	6.26	9.51	Serbia
47.50	-0.83	-0.30	33.00	4.32	6.77	Sierra Leone
86.20	1.75	-0.07	84.00	6.18	11.42	Singapore
75.60	0.60	0.91	49.00	7.21	10.17	Slovakia
76.50	1.04	1.08	60.00	7.82	10.44	Slovenia
67.00	0.09	0.74	41.00	7.16	8.74	South Africa
77.90	0.82	1.19	56.00	8.13	10.47	Spain
61.80	-0.09	-0.23	32.00	6.19	8.42	Sri Lanka
47.50	-0.06	0.35	40.00	6.79	8.91	Suriname
82.00	1.60	1.57	80.00	9.39	10.96	Sweden
76.60	1.76	1.67	81.00	9.32	11.55	Switzerland
54.50	-0.37	-0.53	41.00	5.20	7.08	Tanzania
80.10	0.24	-0.45	34.00	6.27	8.90	Thailand
39.40	-0.83	0.43	44.00	7.03	7.20	Timor-Leste
62.30	-0.53	-0.78	32.00	2.99	6.95	Togo
61.30	-0.28	0.62	41.00	7.09	9.87	Trinidad & Tobago
76.80	-0.51	-0.86	34.00	4.26	9.65	Turkey
60.00	-0.47	-0.70	26.00	4.49	6.98	Uganda
70.20	-0.89	-0.10	35.00	4.90	8.59	Ukraine
80.90	0.88	-1.09	68.00	3.07	10.81	United Arab Emirates
83.50	1.40	1.26	71.00	8.34	10.87	United Kingdom

EDB	RoL	V&A	CPI	Democ	LN(GDP) 2024	Country
84.00	1.33	0.88	65.00	7.85	11.36	United States
61.50	0.72	1.28	76.00	8.67	10.08	Uruguay
69.90	-0.83	-1.31	32.00	2.10	8.06	Uzbekistan
69.80	-0.09	-1.24	40.00	2.62	8.46	Vietnam
66.90	-0.53	-0.05	39.00	5.73	7.12	Zambia
54.50	-1.28	-1.09	21.00	2.98	7.88	Zimbabwe

הערות

1. Ln(GDP) – הלוגריתם הטבעי של התוצר הלאומי הגולמי לנפש בדולרים. מתפרסם על ידי הבנק העולמי (https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.CD).
2. DEMOC – מדד חוזק הדמוקרטיה. מתפרסם על ידי ה-Economist Intelligence Unit (https://www.eiu.com/n/campaigns/democracy-index-2020).
3. CPI – מדד השחיתות הציבורית במדינה בשנת 2024. מתפרסם על ידי Transparency International (https://www.transparency.org/en/cpi/2024).
4. V&A – מדד תפיסת האזרחים את חופש הביטוי, ההתאגדות וההשתתפות בבחירת השלטון. מתפרסם על ידי הבנק העולמי (https://www.worldbank.org/content/dam/sites/govindicators/doc/va.pdf).
5. RoL – מדד אמון האזרחים במערכת המשפט והיכולת לאכוף חוקים וזכויות קניין. מתפרסם על ידי הבנק העולמי (https://data360.worldbank.org/en/dataset/WJP).
6. EDB – מדד היכולת לזיום ולנהל עסקים. מתפרסם על ידי הבנק העולמי (https://archive.doingbusiness.org/en/rankings).

תוצאות

בין-לאומיים. ממוצע הדמוקרטיה הוא 5.54 וסטיית תקן 2.31. לישראל ציון DEMOC של 7.8, והיא ממוקמת סטיית תקן אחת מעל הממוצע. ממוצע המשתנים ו-RoL ו-V&A הוא אפס עם סטיית תקן קרובה לאחת, מכיוון שהמשתנים מנורמלים. ממוצע EDB הוא 66.28 עם סטיית תקן 12.62. גם כאן ישראל ממוקמת סטיית תקן אחת מעל הממוצע.

טבלה 4 מציגה ממוצע וסטיית תקן ל-Score ולכל אחד מששת המשתנים המדינתיים. ממוצע ה-Score הוא 6.22 וסטיית תקן 3.71. רק אנגולה, בנגלדש, גואטמלה, פרו, טימור ווייטנאם קיבלו ציון "0". גם הציון של ארה"ב הוא "0", מפני שהיא מאמצת כללים אמריקניים ולא כללי חשבונאות

טבלה 4: נתונים סטטיסטיים

ממוצע	סטיות תקן
Score	6.22
Ln(GDP pe capita)	9.04
Corruption Perception Index (CPI)	44.43
Democracy Index (DEMOC)	5.54
Rule of Law (RoL)	0.01
Voice and Accountability (V&A)	0.02
Ease of Doing Business (EDB)	66.28

הערות: Score מונה את מספר הנקודות למדינה בהתאם להיקף אימוץ כללי IFRS (בין 0 ל-10). Ln(GDP) הוא הלוגריתם הטבעי של התוצר הלאומי הגולמי לנפש בדולרים. CPI מודד את רמת השחיתות הציבורית במדינה (ציון גבוה משמעותו פחות שחיתות). DEMOC מודד את חוזק הדמוקרטיה במדינה (בין 0 ל-10). RoL מודד את אמון האזרחים במערכת המשפט והמשטרה ואת היכולת לאכוף חוקים וזכויות קניין (בין -2.5 ל-2.5). V&A מודד את תפיסת האזרחים את חופש הביטוי, ההתאגדות וההשתתפות בבחירת השלטון (בין -2.5 ל-2.5). EDB מודד את היכולת לזיום ולנהל עסקים (בין 0 ל-100).

טבלה 5 מציגה קורלציות בין ששת המשתנים המדינתיים, המצביעים על קשרים חזקים למדי בין המשתנים. התמ"ג לנפש נמצא במתאם חיובי עם כל המשתנים האחרים, עם קורלציות הנעות בין 0.62 ל-0.82.

הניוני שמדינות דמוקרטיות, בעלות רמת שחיתות נמוכה, חופש ביטוי, מערכת משפטית אפקטיבית וחופש לעשות עסקים, יגדילו את התמ"ג לנפש. קיימת גם קורלציה גבוהה בין מדד השחיתות (CPI) ובין חוזק המערכת המשפטית (RoL). די ברור שמערכת משפטית חזקה מונעת שחיתות.

טבלה 6 מציגה בחלקה הראשון מתאם בריבוע בין ששת משתני המדינה ל-Score. כצפוי, קיים מתאם חיובי בין כל אחד מששת המשתנים לבין Score. תמ"ג לנפש מסביר 23% מהשונות של Score. מדד השחיתות מסביר 31% משונות ה-Score. מעניין שהמתאם בריבוע בין חוזק הדמוקרטיה ל-Score הוא נמוך, 18%. גם חוזק חופש הביטוי וההשתתפות בשלטון (V&A) איננו מסביר חלק מהוטי משונות ה-Score. חוזק מערכת המשפט מסביר 31% משונות Score, ואילו המשתנה בעל רמת ההסבר הגבוהה ביותר הוא היכולת לעשות עסקים, EDB (37%). המשתנה RoL

טבלה 5: קורלציות בין משתני המדינה

	GDP	CPI	DEMOC	RoL	V&A	EDB
GDP	1.00					
CPI	0.77	1.00				
DEMOC	0.63	0.73	1.00			
RoL	0.82	0.94	0.77	1.00		
V&A	0.63	0.75	0.97	0.77	1.00	
EDB	0.74	0.70	0.56	0.77	0.52	1.00

הערות: קורלציות Pearson בין המשתנים. ראו טבלה 4 להגדרות המשתנים.

טבלה 6: קורלציות בין משתני המדינה לבין Score

חלק א' - קורלציות בריבוע בין כל משתנה יחיד לבין Score

	SCORE (Squared Correlation)
GDP	0.23
CPI	0.25
DEMOC	0.18
RoL	0.31
V&A	0.15
EDB	0.37

חלק ב' - רגרסיה רבת משתנים

	Coefficient	Standard Error	t-stat	p-value
Intercept	-0.81	2.92	-0.28	0.782
CPI	-0.03	0.04	-0.85	0.395
RoL	1.50	0.89	1.67	0.095
EDB	0.13	0.03	4.16	0.000

הערות: ראו טבלה 4 להגדרות המשתנים. הרגרסיה כוללת 141 תצפיות. $Adj-R^2 = 0.40$.

מספק למעשה הגנה לעסקים, ואילו המשתנה EDB תומך באמצעות תקנות בעסקים פרטיים, הרי עסקים וחברות הם אלה הנדרשים להציג דוחות כספיים בעלי איכות מידע טובה.

החלק השני של טבלה 6 מציג רגרסיה רבת משתנים עם שלושת המשתנים בעלי המתאם הגבוה ביותר עם SCORE. מבין המשתנים שנבחנו, המקדם על CPI אינו שונה מאפס במובהק; המקדם על RoL הוא חיובי כצפוי אך ברמת מובהקות של 10% בלבד; והמשתנה המסביר החזק ביותר הוא היכולת לעשות עסקים, EDB, עם מקדם חיובי ורמת מובהקות גבוהה. המסקנה כי נוחות עשיית העסקים היא המנבא העיקרי של ה-Score עקבית עם הממצאים של Ramanna and Sletten (2014), המראים שיש קשר בין כללי חשבונאות דומים לעידוד הסחר בין מדינות.

סיכום ומסקנות

למחקר זה שתי מטרות: הראשונה היא לסקור את הספרות האקדמית העוסקת בשאלה: האם לאימוץ כללי ה-IFRS הייתה השפעה כלכלית על המדינה המאמצת? קיימות עדויות רבות להשפעות חיוביות של אימוץ ה-IFRS על שוקי ההון (מחירי הון נמוכים יותר, נזילות גבוהה יותר, תמחור בחסר של IPOs נמוך יותר). קיימות גם השפעות מאקר-כלכליות כגון סחר והשקעות

בין-מדינתיות גבוהות יותר. כמו כן, קיימות השפעות חיוביות על איכות המידע בדוחות הכספיים, השוואתיות גבוהה יותר בין דוחות כספיים, ומעקב אנליסטים אינטנסיבי יותר במדינה המאמצת. עם זאת, מחקרים מראים שמרבית ההשפעה חלה במדינות שהקשיחו את רגולציות שוקי ההון והדיווח הכספי ולא עקב האימוץ לכשעצמו.

המטרה השנייה הייתה להתמקד בהיקף האימוץ של ה-IFRS. היו מדינות שאימצו אימוץ מלא והיו מדינות שאימצו אימוץ חלקי או עם חריגים. אנו בונים מדד עכשווי להיקף האימוץ ומנסים לאמתו על ידי בדיקה האם משתנים מדינתיים כלכליים או משפטיים מסבירים את השונות בהיקף האימוץ. הממצאים העיקריים הם שחוזק מערכת המשפט במדינה והיכולת לעשות עסקים מסבירים חלק ניכר מהשונות של היקף האימוץ. עוד עולה מהמחקר שמדינות עשירות יותר, דמוקרטיות יותר, ומושחתות פחות, אימצו את כללי ה-IFRS בצורה שלמה יותר. לדעתנו, ניתן לפרש את התוצאות בצורה מעט שונה. אימוץ מלא של תקני החשבונאות הבין-לאומיים הוא סיגנל חשוב של מערכת הרגולציה במדינה לגבי המחויבות שלה לוודא פרסום דוחות כספיים ברמה גבוהה. שילוב של דוחות כספיים ברמה גבוהה, מערכת אכיפה יעילה ורגולציה תומכת עסקים, צפוי להביא למדינה המאמצת תועלת כלכלית משמעותית.

eli Amir@tauex.tau.ac.il

פרופ' אלי אמיר

- תקן חשבונאות מספר 29 (2006). אימוץ תקני דיווח כספי בינלאומיים IFRS. המוסד הישראלי לתקינה בחשבונאות. <https://www.ifrsconsulting.co.il/term/ias-29>.
- תקנות ניירות ערך (דוחות כספיים ושנתיים) (2010). סעיף 2(1) וסעיף 2(2) לתקנות ניירות ערך.
- Abraham, N., E. Amir, & M. Ghititi. 2025. Audit fees and corruption: An International Analysis of Audit Rates and Audit Hours. *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation* (Forthcoming).
- Ahmed, K., K. Chalmers, & H. Khelif. 2013. A Meta-analysis of IFRS Adoption Effects. *The International Journal of Accounting*, 48(2): 173–217.
- Barth, M. E., W. R. Landsman, M. Lang, & C. Williams. 2012. Are IFRS-based and US GAAP-based Accounting Amounts Comparable? *Journal of Accounting and Economics*, 58(1): 68–93.
- Beneish, M. D., B. P. Miller, & T. L. Yohn. 2015. Macroeconomic Evidence on the Impact of Mandatory IFRS Adoption on Equity and Debt Markets. *Journal of Accounting and Public Policy*, 34(1): 1–27.
- Brochet, F., A. D. Jagolinzer, & E.J. Riedl. 2013. Mandatory IFRS Adoption and Financial Statement Comparability. *Contemporary Accounting Research*, 30(4): 1373–1400.
- Capkun, V., D. Collins, & T. Jeanjean (2012). The effect of IAS/IFRS adoption on earnings management (smoothing): A closer look at competing explanations. *Journal of Accounting and Public Policy*, 35(4), 352–394.
- Cascino, S., & J. Gassen. 2015. What Drives the Comparability Effect of Mandatory IFRS Adoption? *Review of Accounting Studies*, 20(1): 242–82.
- Christensen, H.B., L. Hail, & C. Leuz. 2013. Mandatory IFRS Reporting and Changes in Enforcement. *Journal of Accounting and Economics*, 56(2): 147–77.
- Daske, H., L. Hail, C. Leuz, & R. Verdi. 2008. Mandatory IFRS Reporting Around the World: Early Evidence on the Economic Consequences. *Journal of Accounting Research*, 46(5): 1085–142.
- Daske, H., L. Hail, C. Leuz, & R. Verdi. 2013. Adopting a Label: Heterogeneity in the Economic Consequences Around IAS/IFRS Adoptions. *Journal of Accounting Research*, 51(3): 495–547.
- De George, E. T., Ferguson, C. B., & Spear, N. A. 2013. How much does IFRS cost? IFRS adoption and audit fees. *The Accounting Review*, 88(2), 429–462.
- De George, E., X. Li, & L. Shivakumar. 2016. A Review of the IFRS Adoption Literature. *Review of Accounting Studies*, 21(3): 898–1004.
- Florou, A. & P. F. Pope. 2012. Mandatory IFRS Adoption and Institutional Investment Decisions. *The Accounting Review*, 87(6): 1993–2025.
- Florou, A. & U. Kosi. 2015. Does Mandatory IFRS Adoption Facilitate Debt Financing? *Review of Accounting Studies*, 20(4): 1407–56.
- Gordon, L. A., M.P. Loeb, & W. Zhu. 2012. The Impact of IFRS Adoption on Foreign Direct Investment. *Journal of Accounting and Public Policy*, 31(4): 374–98.

Hail, L. & C. Leuz (2007), Capital Market Effects of Mandatory IFRS Reporting in the EU: Empirical Evidence, Working Paper SSRN: <https://ssrn.com/abstract=151167>.

Hong, H. A., M. Hung, & G.J. Lobo. 2014. The Impact of Mandatory IFRS Adoption on IPOs in Global Capital Markets. *The Accounting Review*, 89(4): 1365–97.

Horton, J., G. Serafeim, & I. Serafeim. 2013. Does Mandatory IFRS Adoption Improve the Information Environment? *Contemporary Accounting Research*, 30(1): 388–423.

International Federation of Accountants. 2022. Statements of Membership Obligations 1–7 (*Revised 2022*). IFAC.

Isidro, H., D. Nanda, & P. Wysocki. 2020. On the Relation between Financial Reporting Quality and Country Attributes: Research Challenges and Opportunities. *The Accounting Review*, 95(3), 279–314.

Kausar, A., & Y. Park. 2024. International Financial Reporting Standards and the Macroeconomy. *The Accounting Review* 99 (1): 315–336.

Nobes, C. & R. Parker. 2020. *Comparative International Accounting*. Pearson (14th Edition).

Ramanna, K., & E. Sletten. 2014. Network Effects in Countries' Adoption of IFRS. *The Accounting Review* 89 (4): 1517–1543.

Solomon, O., M. Nurul Houqe, & T. Van Zijl. 2021. Meta-analysis of the Impact of Adoption of IFRS on Financial Reporting Comparability, Market Liquidity, and Cost of Capital. *Abacus*, 57(3): 502–556.

Tan, H., S. Wang, & M. Welker. 2011. Analyst Following and Forecast Accuracy After Mandated IFRS Adoptions. *Journal of Accounting Research*, 49(5): 1307–57.